

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA CZWARTA SEKCJA

SPRAWA RAŻNIAK przeciwko POLSCE

(Skarga nr 6767/03)

WYROK – 7 października 2008

W sprawie Raźniak przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako
Izba składająca się z następujących sędziów:

Pan N. BRATZA, *Przewodniczący*,
Pan L. GARLICKI,
Pan G. BONELLO,
Pani L. MIJOVIĆ,
Pan P. HIRVELÄ,
Pan LEDI BIANKU,
Pan N. VUČINIĆ, *sędziowie*,
oraz Pan LWRENCE EARLY, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 16 września 2008 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 6767/03) wniesionej dnia 30 czerwca 2001 r. przeciwko Polsce do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na podstawie art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”), przez obywatela polskiego, pana Zygmunta Raźniaka („skarżący”).

2. Rząd polski („Rząd”) był reprezentowany przez swojego pełnomocnika, pana Jakuba Wołosiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. W dniu 13 września 2007 Przewodniczący Sekcji Czwartej Trybunału zdecydował o zakomunikowaniu skargi Rządowi. Zgodnie z postanowienia-

mi art. 29 § 3 Konwencji, zdecydowano o jednoczesnym zbadaniu zasadności oraz dopuszczalności skargi.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

4. Skarżący urodził się w 1952 r. i mieszka w Warszawie. Obecnie przebywa w Areszcie Śledczym w Warszawie.

5. Skarżący został aresztowany w dniu 25 sierpnia 2000 r. i następnie podlegał zatrzymaniu w areszcie na mocy decyzji Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy pod zarzutem założenia oraz kierowania związkiem przestępczym o charakterze zbrojnym, działając w którym zlecał wykonanie różnorodnych przestępstw, m.in. zabójstw, napadów rabunkowych oraz handlu narkotykami. Został również oskarżony o nielegalne posiadanie broni palnej oraz jej użycie w trakcie napadu i pobicia. W związku z faktem, że skarżący został poważnie ranny w eksplozji, do której doszło w jego samochodzie w dniu 30 maja 2000 r., sąd odwołał się do opinii lekarskiej, sporządzonej przez biegłych lekarzy z Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Akademii Medycznej w Warszawie. Biegli stwierdzili, że brak jest dostatecznych podstaw do przyjęcia, że przebywanie skarżącego w areszcie może zagrażać jego zdrowiu lub życiu. Biegli podsumowali, iż skarżący powinien przyjmować właściwe leki oraz mieć nieograniczony dostęp do porad lekarskich albo winien być umieszczony w oddziale szpitalnym aresztu. Stosownie do opinii, sąd podkreślał w swojej decyzji, że skarżący powinien otrzymywać odpowiednią opiekę medyczną podczas swojego pobytu w areszcie.

6. Skarżący odwołał się od decyzji sądu, lecz bezskutecznie. W dniu 13 listopada 2000 r. wniósł o uchylenie aresztu, podnosząc, po pierwsze, że nie występuje realne podejrzenie jakoby popełnił zarzucane mu przestępstwa oraz, po drugie, że został zatrzymany podczas pobytu w szpitalu, gdzie przebywał na leczeniu w związku z ranami odniesionymi w wyniku wybuchu ładunku wybuchowego w jego samochodzie. W związku z powyższym, zatrzymanie stworzyło poważne zagrożenie dla jego zdrowia i życia. Przedstawił opinie lekarskie dotyczące jego stanu zdrowia, które potwierdzały, iż wymagał leczenia operacyjnego. Zgodnie z obiema opiniami, przebywanie skarżącego w areszcie tymczasowym miało stanowić poważne zagrożenie dla jego zdrowia i życia. Natomiast trzecia z przedstawionych opinii stwierdzała, iż nie było wystarczających oraz obiektywnych podstaw ku temu, aby uznać, że przebywanie w areszcie może stanowić poważne niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia skarżącego.

7. W dniu 20 listopada 2000 r. Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy, w czasie trwania śledztwa, przedłużył skarżącemu areszt tymczasowy.

Sąd uznał, iż podejrzenia skierowane wobec skarżącego są uzasadnione oraz potwierdzone przez zeznania świadków, jak również przez dowody uzyskane podczas przeszukań. Jak zostało ustalone w trakcie śledztwa, członkowie grupy przestępczej byli ze sobą blisko powiązani, a w związku z tym, że większość z nich była poszukiwana przez policję listami gończymi, zatrzymanie skarżącego było jedynym skutecznym środkiem zapewnienia prawidłowego przebiegu śledztwa oraz uniemożliwiło znowę skarżącego z innymi współoskarżonymi. Sąd wziął pod uwagę powagę stawianych skarżącemu zarzutów oraz surowość grożącej mu kary. Sąd powołał się również na opinię lekarską z dnia 25 sierpnia 2000 r., zgodnie z którą nie było podstaw do stwierdzenia, że stosowanie aresztu wobec skarżącego narażałoby go na poważne ryzyko utraty zdrowia lub życia. Postanowienie sądu zostało podtrzymane w dniu 28 grudnia 2000 r. przez Sąd Okręgowy w Warszawie.

8. Następnie tymczasowe aresztowanie skarżącego było systematycznie przedłużane postanowieniami tego samego sądu z 27 kwietnia, 31 grudnia 2001 r., 27 marca oraz 9 sierpnia 2002 r. Były one uzasadniane w szczególności, potrzebami przeprowadzenia dalszego skomplikowanego śledztwa, koniecznością uzyskania obszernego materiału dowodowego, a także obawą matactwa skarżącego w porozumieniu z innymi członkami grupy przestępczej, jak również obawą ukrywania się. Opisywane ryzyko było bardzo poważne w kontekście pozycji, jaką zajmował skarżący w środowisku przestępczym oraz faktem, że pozostali członkowie grupy byli wciąż poszukiwani przez organy ścigania.

9. Akt oskarżenia przeciwko skarżącemu oraz trzynastu innym współoskarżonym został przesłany do Sądu Okręgowego w Warszawie w dniu 20 marca 2002 r. Prokurator zawnioskował przesłuchanie 113 świadków oraz przedstawił dowody, w tym liczne dowody z dokumentów.

10. Pomiędzy 19 września 2002 a 29 maja 2003 r. sąd prowadzący postępowanie przeprowadził 57 rozpraw. Rozprawy odbywały się ze średnią częstotliwością od 6 do 7 razy na miesiąc, a czasami nawet 13 razy w miesiącu. Przed pierwszym posiedzeniem sąd odbył trzy spotkania przygotowawcze, które miały na celu zbadanie kwestii przedłużania skarżącemu tymczasowego aresztu oraz ustalenie stanu jego zdrowia. W dniu 7 maja 2002 dyrektor aresztu śledczego przedstawił opinię lekarską, przygotowaną przez lekarza z tamtejszego ambulatorium, oraz kolejną, sporządzoną przez lekarza ortopeda. Specjaliści zarekomendowali kontynuację leczenia i potwierdzili, że skarżący otrzymuje odpowiednią opiekę lekarską. Sąd nakazał przeprowadzenie badania lekarskiego przez chirurga, w tym chirurga naczyniowego oraz specjalisty z zakresu pulmonologii, co miało na celu zweryfikowanie możliwości przeprowadzenia leczenia w warunkach oddziału lekarskiego w areszcie śledczym.

11. W dniu 29 maja 2003 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uznał skarżącego winnym założenia oraz kierowania przez dziesięć lat związkiem przestęp-

czym o charakterze zbrojnym i skazał go na siedem lat pozbawienia wolności. Apelację od wyroku złożył zarówno skarżący, jak i prokurator.

12. W dniu 27 sierpnia 2003 r. adwokat skarżącego złożył wniosek o zwolnienie jego klienta z aresztu w celu umożliwienia mu poddania się specjalistycznemu leczeniu.

13. Dnia 1 września 2003 Sąd Okręgowy w Warszawie zwrócił się do Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc o opinię. Przesłana w dniu 10 października 2003 r. opinia stwierdzała, że:

„ (...) pacjent należy do grupy wysokiego ryzyka nawrotu zatorowości, co oznacza konieczność leczenia profilaktycznego w określonych sytuacjach (...). Obecny stan jego zdrowia nie wskazuje na konieczność poddawania go specjalistycznej diagnostyce ani stosowania leczenia pulmonologicznego”.

14. W dniu 31 marca 2004 Sąd Apelacyjny w Warszawie utrzymał w mocy orzeczenie wydane w pierwszej instancji.

15. Orzeczeniem z dnia 10 maja 2005 r. Sąd Najwyższy oddalił kasację skarżącego.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

A. Prawo krajowe

16. Właściwe prawo krajowe i praktyka dotycząca stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu sądowym, przesłanek jego przedłużenia, zwolnienia z aresztu oraz zasad rządzących innymi tzw. środkami zapobiegawczymi, zostały scharakteryzowane w orzeczeniach Trybunału w sprawach *Gołek p. Polsce*, nr 31330/02, §§ 27-33, wyrok z dnia 25 kwietnia 2006 i *Celejewski p. Polsce*, nr 17584/04, §§ 22-23, wyrok z dnia 4 sierpnia 2006.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 5 § 3 KONWENCJI

17. Skarżący podnosił, iż czas zatrzymania go w areszcie tymczasowym był zbyt długi. Powołał się na art. 5 § 3 Konwencji, który w przedmiotowym zakresie brzmi następująco:

„Każdy aresztowany lub zatrzymany zgodnie z postanowieniami ustępu 1 lit c) niniejszego Artykułu ma prawo ... być sądzony w rozsądnym terminie albo zwolniony na czas postępowania. Zwolnienie może zostać uzależnione od udzielenia gwarancji zapewniających stawienie się na rozprawę”.

18. Rząd nie zgodził się z tym zarzutem.

A. Dopuszczalność skargi

19. Trybunał stwierdza, że niniejsza skarga nie jest oczywiście bezzasadna w znaczeniu art. 35 § 3 Konwencji. W dalszej kolejności zauważa jeszcze, że nie może być uznana za niedopuszczalną na jakichkolwiek innych podstawach. W związku z tym musi być uznana za dopuszczalną.

B. Meritum sprawy

1. Okres brany pod uwagę w sprawie

20. Areszt tymczasowy skarżącego rozpoczął się jego zatrzymaniem w dniu 25 sierpnia 2000 r. Dnia 29 maja 2003 Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok skazujący.

Od tego czasu należy uznać, że skarżący przebywał w areszcie w ramach „okresu po skazaniu przez właściwy sąd” w znaczeniu postanowień art. 5 § 1 lit. a), w następstwie czego wskazany okres aresztowania nie mieści się w zakresie postanowień art. 5 § 3 (zobacz wyrok *Kudła p. Polsce* [WI], nr 30210/95, § 104). W związku z tym okres, jaki powinien być wzięty pod uwagę, wyniósł 2 lata i dziewięć miesięcy.

2. Twierdzenia stron

(a) Stanowisko skarżącego

21. Skarżący podnosił, iż długość zastosowanego wobec niego tymczasowego aresztu nie mieściła się w rozsądnych granicach. Jego zdaniem sądy nie przedstawiły wystarczających i odpowiednich powodów dla trzymywania go w areszcie przez tak długi okres i zaniechały rozważenia możliwości zastosowania wobec niego mniej dolegliwego środka zapobiegawczego.

(b) Stanowisko Rządu

22. Rząd utrzymywał, że zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec skarżącego było uzasadnione istnieniem konkretnych dowodów jego winy, naturą przestępstw, o jakie został oskarżony, oraz wysokością grożącej mu kary. Podkreślał, iż długość zatrzymania skarżącego w areszcie musi być oceniana w świetle okoliczności, że działał on w ramach zorganizowanej grupy przestępczej. Ryzyko, że oskarżeni mogą utrudniać postępowanie lub fałszować dowody, miało realny charakter w obliczu faktu, że jako członkowie grupy przestępczej byli oni ze sobą blisko powiązani, a ich przywódcą był właśnie skarżący. Tylko izolacja członków grupy mogła uniemożliwić im uzgadnianie zeznań, czy wywieranie wpływu na świadków. Dlatego też sądy krajowe uznawały za konieczne przetrzymywanie skarżącego w areszcie tymczasowym do czasu uzyskania zeznań wszystkich istotnych świadków oraz pozostawiania innych członków grupy w areszcie śledczym.

23. Rząd zapewnił, iż konieczność kontynuowania tymczasowego aresztowania wobec skarżącego była dokładnie badana przez sądy, które przy każdej sposobności podawały, w uzasadnieniu swoich decyzji, wystarczające powody takiego stanu rzeczy. Co więcej, sprawa skarżącego należała do wyjątkowo złożonych. Ostatecznie Rząd podniósł, iż władze wykazały się szczególną starannością w czasie prowadzenia postępowania.

3. Ocena Trybunału

(a) Zasady ogólne

24. Trybunał zauważa, iż zasady ogólne dotyczące prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie lub zwolnienia z aresztu na czas postępowania sądowego, zagwarantowane w art. 5 § 3 Konwencji, były opisane w jego wcześniejszych orzeczeniach (zobacz między innymi *Kudła p. Polsce* [WI], nr 30210/96, § 110 i nast. ETPCz 2000-XI; *Mc Kay p. Zjednoczonemu Królestwu* [WI], nr 543/03, §§ 41-44, ETPCz 2006-...; *Bqk p. Polsce*, nr 7870/04, §§ 51-53, ETPCz 2007-...(fragmenty), z kolejnymi odniesieniami).

(b) Zastosowanie powyższych reguł w przedmiotowej sprawie

25. Trybunał zauważa, iż niniejsza sprawa dotyczy poważnych przestępstw, a konkretnie członkostwa oraz przywództwa w organizacji przestępczej, napadów i kradzieży popełnianych z użyciem przemocy. Dlatego też uważa, że był to klasyczny przykład przestępczości zorganizowanej, który z definicji generuje więcej trudności dla organów ścigania oraz, na późniejszym etapie, dla sądów mających za zadanie ustalenie okoliczności faktycznych oraz stopnia odpowiedzialności każdego z członków grupy. Oczywistym jest, iż w sprawach tego typu stała kontrola oraz ograniczenie możliwości wzajemnego kontaktowania się, zarówno między oskarżonymi, jak i innymi osobami, może być kluczowa w celu przeciwdziałania utrudnieniom w postępowaniu, manipulacji zebranych dowodów czy, co najistotniejsze w tego typu sprawach, zastraszaniem świadków. Z uwagi na powyższe, dłuższe niż w przypadku innych spraw okresy zatrzymania w areszcie tymczasowym mogą być uzasadnione.

26. Zdaniem Trybunału fakt, iż sprawa dotyczy członka takiej grupy przestępczej, jak zostało wyżej scharakteryzowane, powinien być wzięty pod uwagę w momencie rozpatrywania zgodności z postanowieniami art. 5 § 3 (zobacz *Bqk*, cytowany wyżej, § 57).

27. Trybunał zauważa, że w swoich decyzjach dotyczących zatrzymania skarżącego w areszcie, władze sądowe opierały się na następujących zasadach: istnieniu uzasadnionych podejrzeń wobec skarżącego, powagi zarzucanych mu czynów, wysokości grożącej mu kary, występowania ryzyka wpływania przez niego na zeznania świadków oraz współoskarżonych lub utrudniania przebiegu postępowania innymi sposobami, jak również potrzeba uzyskania

obszernego materiału dowodowego (zobacz punkty 7 i 8 powyżej). Co więcej, Rząd był zdania, że szczególna złożoność sprawy, wynikająca z tego, że dotyczyła ona przestępczości zorganizowanej, dodatkowo uzasadniała aresztowanie skarżącego.

28. Trybunał odnotowuje, iż podejrzenie popełnienia przez skarżącego poważnych przestępstw znalazło potwierdzenie w szczególności w zeznaniach świadków oraz współoskarżonych i na początku uzasadniało stosowanie tymczasowego aresztu. Z tego względu jedynym zagadnieniem, które pozostaje do wyjaśnienia, jest sprawa, czy i kiedy przedłużanie wobec skarżącego aresztu przestało być uzasadnione „odpowiednimi” i „wystarczającymi” powodami. Mając to na względzie, Trybunał pragnie podkreślić, iż zgodnie z generalną zasadą sądy krajowe, a w szczególności sąd prowadzący postępowanie, są lepiej umiejscowione ku temu, aby zbadać wszelkie okoliczności sprawy oraz podjąć wszystkie niezbędne decyzje, z uwzględnieniem tych, które dotyczą stosowania aresztu tymczasowego w trakcie postępowania przygotowawczego.

29. Trybunał uważa, że władze krajowe musiały zmierzyć się z trudnym zadaniem określenia okoliczności faktycznych oraz stopnia winy każdego z oskarżonych, któremu postawiono zarzut działania w grupie przestępczej. W tych okolicznościach Trybunał zgadza się również przyjmując, że potrzeba uzyskania obszernego materiału dowodowego z różnorodnych źródeł, wiążąca się z istnieniem generalnego ryzyka, jakie wynika z natury przestępczej działalności zarzucanej skarżącemu, stanowiły odpowiednią i wystarczającą podstawę do przedłużania jego zatrzymania w areszcie tymczasowym w czasie niezbędnym do zakończenia śledztwa, przygotowania aktu oskarżenia oraz wysłuchania zeznań od oskarżonego.

30. Trybunał przypomina, iż surowość grożącej skarżącemu kary jest odpowiednim elementem, jaki należy uwzględnić w ocenie ryzyka wystąpienia utrudniania postępowania oraz powrotu na drogę przestępstwa. Przyznaje również, iż w obliczu powagi stawianych skarżącemu zarzutów, władze krajowe mogły w sposób uzasadniony uznać, że takie ryzyko występowało. Jednakże Trybunał wielokrotnie stwierdzał, iż powaga ciężących zarzutów nie może służyć sama w sobie jako uzasadnienie długich okresów tymczasowego aresztowania (zobacz *Ilijkov p. Bułgarii*, nr 33977/96, §§ 80-81, z dnia 26 lipca 2001). W okolicznościach niniejszej sprawy Trybunał uznaje, że surowość przewidywanej kary jako samodzielna przesłanka lub w połączeniu z innymi przesłankami, na których oparły się władze, nie może stanowić „odpowiedniej i wystarczającej podstawy” dla przetrzymywania skarżącego w areszcie tymczasowym przez znaczny okres.

31. Trybunał w dalszej kolejności zauważa, iż skarżący był przywódcą zorganizowanej grupy przestępczej i miał bliskie powiązania z jej członkami, z których wielu ukrywało się lub było poszukiwanych listami gończymi, jak również zasiadało razem z nim na ławie oskarżonych w tym samym postępowaniu karnym. W związku z tym Trybunał uznaje, że w szczególnych

okolicznościach niniejszej sprawy, ryzyko płynące z charakteru przestępczej działalności skarżącego rzeczywiście występowało i uzasadniało fakt przetrzymywania go w areszcie przez przedmiotowy okres.

32. Powyższe stwierdzenia są zdaniem Trybunału wystarczające dla podsumowania, iż podstawy zastosowania tymczasowego aresztu wobec skarżącego były „odpowiednie” i „wystarczające” do uzasadnienia faktu przetrzymywania go w areszcie przez cały przedmiotowy okres.

33. Wreszcie Trybunał zauważa, iż postępowanie miało złożony charakter, zważywszy na liczbę oskarżonych, obszerność materiału dowodowego, i konieczność wprowadzenia specjalnych środków [bezpieczeństwa] niezbędnych w sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej. Abstrahując od tego, rozprawy były przeprowadzane regularnie i w bardzo krótkich odstępach czasu (zobacz paragraf 10 powyżej). Trybunał w związku z tym uznaje, że władze krajowe wykazały należytą staranność w prowadzeniu postępowania. Długość śledztwa oraz przewodu sądowego były uzasadnione wyjątkową złożonością sprawy.

34. Mając powyższe na względzie, Trybunał uznaje, iż nie było naruszenia art. 5 § 3 Konwencji.

II. INNE ZARZUCANE NARUSZENIA KONWENCJI

1. Skarga na podstawie art. 3 Konwencji

35. Skarżący zarzucał, powołując się na art. 3 Konwencji, że zważywszy na jego stan zdrowia, stosowanie wobec niego tymczasowego aresztu miało charakter niehumanitarnego traktowania i wystawiło go na znaczne ryzyko trwałego i poważnego pogorszenia stanu zdrowia. Jednocześnie skarżył się na fakt, że został sklasyfikowany jako „osadzony niebezpieczny”.

36. Przepis art. 3 Konwencji brzmi:

„Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karze”.

37. Trybunał przypomina, zgodnie z orzecznictwem organów Konwencji, że złe traktowanie musi osiągnąć w sobie minimalny poziom uciążliwości, jeżeli ma mieścić się w zakresie postanowień art. 3 Konwencji (zobacz *Irlandia p. Wielkiej Brytanii*, wyrok z dnia 18 stycznia 1978, Seria A nr 25, str. 65, § 162). Zauważa również, że brak opieki medycznej może stanowić zagadnienie do rozstrzygnięcia na podstawie art. 3 Konwencji. W takich sprawach czynnikami, jakie należy rozważyć są: stan zdrowia skarżącego, jakość otrzymywanej przez niego opieki medycznej i kwestia, czy stan zdrowia skarżącego pozwala na zatrzymanie go w areszcie. Dodatkowo państwa pozostają zobowiązane do prowadzenia ciągłych kontroli warunków pobytu w aresztach wraz z zapewnieniem odpowiednich warunków dla zachowania zdrowia i dobra wszystkich więźniów, z uwzględnieniem zwyczajnych i rozsądnych

wymagań osadzenia (zobacz *Bonnechaux p. Szwajcarii*, Raport Komisarza z dnia 5 grudnia 1979 r., DR 18, §§ 100 i 148, *Lukanov p. Bułgarii*, Raport Komisarza z dnia 12 stycznia 1995 r., DR 80-A, §§ 128-130; *Sadowski p. Polsce* (dec.), nr 32726/96 z dnia 12 października 2000 r.; *Kawka p. Polsce* (dec.), nr 28997/95 z dnia 13 lipca 1999 r.).

38. Odnosząc się do okoliczności niniejszej sprawy, Trybunał zauważa, iż Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy, zanim podjął decyzję co do stosowania wobec skarżącego aresztu, skierował skarżącego na badania specjalistyczne przeprowadzane przez ekspertów z Zakładu Medycyny Sądowej Akademii Medycznej w Warszawie. Przedmiotowa decyzja była oparta na konkluzjach specjalistów, którzy stwierdzili, iż stan zdrowia skarżącego pozwala na jego zatrzymanie w areszcie. Co więcej, jedna z opinii przedstawionych przez samego skarżącego również wskazywała na brak przeciwwskazań do zatrzymania w areszcie.

39. Trybunał w dalszej kolejności pragnie zauważyć, iż nic nie świadczy o tym, aby w wyniku osadzenia w areszcie zdrowie skarżącego pogorszyło się. Stan jego zdrowia był badany przez niezależnych ekspertów kilkakrotnie podczas pobytu w areszcie (zobacz paragrafy 5, 10 i 13).

40. Podsumowując, Trybunał jest usatysfakcjonowany faktem, iż warunki osadzenia skarżącego były przez czas jego pobytu w zakładzie monitorowane przez pracowników więziennego ambulatorium oraz że otrzymywał on odpowiednie leczenie. Nie ma żadnych okoliczności, które wskazywałyby na zaniedbanie ze strony służb medycznych zakładu, skarżący nie zdołał również przedstawić żadnego dowodu na okoliczność, jakoby władze zakładu dopuszczały się wobec niego zaniedbań w procesie leczenia.

41. Trybunał podsumowuje, iż nie ma przesłanek do tego, aby uznać, iż stan zdrowia skarżącego nie pozwalał na zatrzymanie go w areszcie. Poza tym Trybunał jest zdania, iż traktowanie, jakie kwestionuje skarżący, nie spełnia znamion naruszenia określonych w postanowieniach art. 3 Konwencji.

42. Skarżący, powołując się na ten sam artykuł, kwestionował fakt nadania mu statusu „osadzonego specjalnie niebezpiecznego”.

43. Trybunał zauważa, iż skarżący ani nie sformułował swoich zarzutów w wyraźny sposób, ani nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność jakoby zakwalifikowanie go do grupy więźniów niebezpiecznych wystawiłoby go na jakiegokolwiek działanie, które mieściłoby się w granicach określonych postanowieniami art. 3 Konwencji.

44. W związku z tym skarga zostaje uznana za niedopuszczalną jako oczywiście bezzasadna w znaczeniu art. 35 § 3 Konwencji i musi zostać odrzucona zgodnie z postanowieniami paragrafu 4 tego artykułu.

2. Skarga na naruszenie art. 5 § 1 Konwencji

45. Skarżący zarzucił, iż został zatrzymany i tymczasowo aresztowany pomimo swej niewinności oraz niezgodnie z zasadą domniemania niewinności.

46. Niniejsza skarga będzie rozpatrywana na podstawie postanowień art. 5 § 1 Konwencji, który brzmi następująco:

„Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem następujących przypadków i w trybie ustalonym przez prawo:

(c) zgodnie z prawem zatrzymania lub aresztowania w celu postawienia przed właściwym organem, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą lub jeśli to konieczne w celu zapobieżenia popełnienia takiego czynu lub uniemożliwienia ucieczki po jego dokonaniu”.

47. Trybunał przypomina, iż uzasadnione podejrzenie [popełnienia czynu przestępnego], na którym decyzja o aresztowaniu musi być oparta, stanowi niezbędną część gwarancji przeciwko arbitralności zatrzymania i stosowania tymczasowego aresztu, która została zawarta w postanowieniach art. 5 § 1 (c). Wystąpienie „uzasadnionego podejrzenia” zakłada istnienie okoliczności faktycznych lub informacji, które zadowolilyby obiektywnego obserwatora, że osoba, której dotyczą, mogła popełnić przestępstwo (zobacz *Fox, Campbell i Hartley p. Zjednoczonemu Królestwu*, wyrok z dnia 30 sierpnia 1990 r., Seria A, nr 182, str. 16, § 32). Jednakże okoliczności faktyczne, które wywołują to podejrzenie, nie muszą być na tym samym poziomie [prawdopodobieństwa], który jest niezbędny do uzasadnienia skazania czy nawet postawienia w stan oskarżenia, które następuje na późniejszym etapie postępowania przygotowawczego (zobacz *Murray p. Zjednoczonemu Królestwu*, wyrok z dnia 28 października 1994 r., Seria A nr 300-A, str. 27 § 55).

48. W świetle dokumentów zebranych w sprawie, nie istnieją wskazania jakoby brak było uzasadnionego podejrzenia wobec skarżącego, które stałoby się podstawą do jego zatrzymania; brak jest również podstaw do twierdzenia, że władze nie dysponowały dowodami dla uzasadnienia stosowania tymczasowego aresztu.

49. W związku z tym ta część skargi jest oczywiście bezzasadna i musi podlegać odrzuceniu, zgodnie z postanowieniami art. 35 § 3 i 4 Konwencji.

3. Skarga na naruszenie postanowień art. 5 § 4 Konwencji

50. Skarżący również zarzucił naruszenie art. 5 § 4 w niniejszej sprawie poprzez pozbawienie go możliwości uczestniczenia w posiedzeniach sądu, na których orzekano o przedłużaniu stosowania wobec niego tymczasowego aresztu.

51. Artykuł 5 § 4 brzmi:

„Każdy kto został pozbawiony wolności poprzez zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności i zarządzenia zwolnienia, jeżeli pozbawienie wolności jest niezgodne z prawem”.

52. W świetle ugruntowanego orzecznictwa nie zawsze obligatoryjnym jest, aby postępowanie określone w art. 5 § 4 charakteryzowało się tymi samymi gwarancjami, które są zapewnione na mocy art. 6 Konwencji dla postępowań karnych i cywilnych. Jednakże musi być ono orzeczone przez sąd i zawierać gwarancje odpowiednie do rodzaju zastosowanego pozbawienia wolności (zobacz na przykład *Reipecht p. Austrii*, nr 67175/01, z dnia 15 listopada 2005 r., § 31-42; *Trzaska p. Polsce*, nr 25792/94, z dnia 11 lipca 2000 r.; i *Assenov i inni p. Bułgarii*, wyrok z dnia 28 października 1998 r., *Rejestry wyroków i decyzji* 1998-VIII, str. 3302, § 162 i *Włoch p. Polsce*, nr 27785/95, § 125, ETPCz 2000-XI, i jednocześnie odniesienie do *Megyeri p. Niemcom*, wyrok z dnia 12 maja 1992 r., Seria A, nr 237-A, str. 11, § 22).

53. Zgodnie z art. 249 § 3 i 5 polskiego kodeksu postępowania karnego, pełnomocnik będący prawnikiem jest upoważniony do uczestniczenia w posiedzeniach sądu, na których sąd rozpatruje kwestię przedłużenia stosowania tymczasowego aresztu podczas postępowania jurysdykcyjnego.

54. W przedmiotowej sprawie skarżący twierdził, iż jego pełnomocnik nie uczestniczył w niektórych posiedzeniach. Jednakże Trybunał zauważa, iż z akt sprawy nie wynika, aby zarówno skarżący czy jego zawodowy pełnomocnik, żądali wystawienia im wezwania do uczestniczenia w przedmiotowych posiedzeniach sądu, co jest postrzegane jako zrzeczenie się tego prawa (zobacz *Kawka p. Polsce*, nr 25874.94, § 60 i 61, z dnia 9 stycznia 2001 i, w ramach przeciwieństwa, *Nešták p. Słowacji*, nr 65559/01, § 82, z dnia 27 lutego 2007).

55. Mając powyższe okoliczności na uwadze, nie ma przesłanek do tego aby uznać, że przedmiotowe postępowanie w sprawie skarżącego było niezgodne z postanowieniami art. 5 § 4.

56. W związku z tym ta część skargi jest oczywiście bezzasadna i musi podlegać odrzuceniu zgodnie z postanowieniami art. 35 § 3 i 4 Konwencji.

4. Skarga na naruszenie art. 6 § 1 Konwencji

57. Skarżący zarzucił również, iż długość postępowania w jego sprawie była nieuzasadniona. Oparł się na postanowieniach art. 6 § 1 Konwencji, który w odpowiednim zakresie stanowi, że:

„Każdy ma prawo do ...rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ..sąd”.

58. W dniu 1 marca 2005 Trybunał wydał decyzje w dwóch wiodących sprawach: *Charzyński p. Polsce*, nr. 15212/03 (postępowanie karne) i *Michalak p. Polsce*, nr 24549/03 (postępowanie cywilne), stwierdzając, iż osoby skarżące się na przewlekłość postępowania przed polskimi sądami, były zobowiązane, zgodnie z postanowieniami art. 35§ 1 Konwencji, skorzystać ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu bez nieuzasadnionej zwłoki na podstawie ustawy z 2004 r. Zgodnie z Art. 2

tej ustawy, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez uzasadnionej zwłoki. Według postanowień art. 5 ustawy z 2004 r., taka skarga musi być złożona w toku postępowania sądowego w sprawie na poziomie krajowym. Strona może dochodzić, zgodnie z art. 12, stwierdzenia, iż nastąpiło naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym czasie oraz odszkodowania oraz przyspieszenia przedmiotowego postępowania.

59. Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 35 § 1 Konwencji, Trybunał zajmuje się sprawą po tym, jak zostały wyczerpane wszystkie środki krajowe.

60. W świetle powyższego Trybunał uważa, iż skarżący powinien był, zgodnie z art. 35 § 1 Konwencji, złożyć w swoim kraju skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki zgodnie z ustawą z 2004 r. Jednakże nie skorzystał z tego środka.

61. W następstwie, niniejsza skarga podlega odrzuceniu na mocy art. 35 § 1 i 4 Konwencji, z uwagi na niewyczerpanie środków krajowych.

5. Skarga na naruszenie art. 13 Konwencji

62. Ostatecznie, powołując się na postanowienia art. 13 Konwencji, skarżący zarzucił, iż nie miał prawa do skutecznego środka odwoławczego, gdyż oddalano jego wnioski o uchylenie aresztu tymczasowego.

63. Artykuł 13 brzmi:

„Każdy kogo prawa i wolności zawarte w niniejszej Konwencji zostały naruszone ma prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu państwowego także wówczas, gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swoje funkcje urzędowe”.

64. Pozostawiając z boku kwestię czy odnośne postanowienia polskiego kodeksu postępowania karnego regulujące uchylenie stosowania aresztu tymczasowego mogą stanowić kwestię do rozstrzygnięcia w ramach postanowień tego artykułu, Trybunał zauważa, iż wszelkie dostępne w Polsce środki odwoławcze dotyczące tego środka zapobiegawczego: tj. zażalenie na decyzję w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania, wniosek o uchylenie aresztu, niezależnie od tego, czy złożone do prokuratora, czy do sądu, w zależności od etapu postępowania, jak również zażalenia na postanowienie o przedłużeniu aresztu tymczasowego, służą temu samemu. Ich celem jest zapewnienie kontroli zgodności z prawem zatrzymania w każdej chwili postępowania, zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i podczas przewodu sądowego, oraz umożliwienie zwolnienia, jeśli okoliczności sprawy już dłużej nie uzasadniają kontynuacji aresztowania (zobacz *Iwańczuk p. Polsce*, nr 25196/94) (dec)). Wniosek o zwolnienie może zostać przedłożony w każdym czasie postępowania przygotowawczego lub sądowego. Przepisy prawa nie ograniczają w żaden sposób ani częstotliwości, ani liczby takich wniosków składanych przez przebywającego w areszcie. Takie żądania powinny

być rozpatrzone przez upoważniony organ w ciągu 3 dni. Opisany środek jest tak skonstruowany, że zapewnia zatrzymanemu adekwatną i szybką reakcję władz na wystąpienie takich podstaw do zakończenia stosowania aresztu, jak na przykład zły stan zdrowia lub trudna sytuacja osobista.

65. W konsekwencji, mając na uwadze szeroką gamę środków możliwych do wykorzystania w przypadku nałożenia oraz utrzymywania aresztu tymczasowego oraz, w szczególności cechy wniosku o zwolnienie z aresztu, Trybunał uważa, iż brak środka odwoławczego od [decyzji w przedmiocie] takiego wniosku, widziany w kontekście przepisów polskiego prawa dotyczącego tych zagadnień, nie stanowi żadnej kwestii wymagającej rozstrzygnięcia zgodnie z art. 13 Konwencji.

66. Dlatego też brak procedury odwoławczej od decyzji odmawiającej uchylenia tymczasowego aresztu nie może być postrzegany jako czynienie tego środka nieskutecznym lub niewystarczającym. W związku z tym przedmiotowa skarga jest oczywiście bezzasadna i podlega odrzuceniu na mocy postanowień art. 35 § 3 i 4 Konwencji.

Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że skarga w zakresie postanowień art. 5 § 3 oraz w pozostałym zakresie jest niedopuszczalna;
2. *Stwierdza*, że nie doszło do naruszenia art. 5 § 3 Konwencji.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczone pisemnie dnia 7 października 2008 r., zgodnie z art. 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Lawrence EARLY
Kanclerz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący